

Irány a bábmúzeum!

Ha voltál már bábelőadáson vagy vannak kedvenc bábfilmjeid, amelyeket szívesen nézel a tévében, egyszer mindenképp menj el bábmúzeumba is.

Ne hidd, hogy egy bábmúzeumban csak piros orrú, nagy szájú, furcsa színű bábok vannak, s pusztán régi előadások figuráival ismerkedhetsz meg. Képet kapsz arról, milyen volt korábban a bábművészet. Átérezed, milyen szenvedély hajtotta a bábos családokat, ahol a felcseperedő gyerekekből, unokákból is bábosok lettek. Hogy mitől nagyszerű érzés egy előadást létrehozni,

megnevetetni a nézőket, a gyerekeket, állandóan keresni a még izgalmasabb előadásokban és a trükkösebb bábokban rejlő kihívásokat.

A híres bábos dinasztiák szakadatlanul úton voltak, vándoroltak, vagy próbáltak állandó előadáshelyszínt találni. Ilyenkor bódékban, a paraván mögött kialakított kis házikóban laktak. Amikor nem volt előadásuk, a bábokat javígtatták, gyakoroltak, és próbáltak valami más munkából is pénzt szerezni, mert a bábozásból nehezen tudtak mindannyian megélni.

Magyarország két, bábszínházhoz tartozó múzeuma ilyen nagy, sokgenerációs bábos családok hagyatékából nőtt ki. A pécsi Bóbita Bábszínház és Bábmúzeum a Hincz, a debreceni Vojtina Bábszínház pedig a Korngut családjából, ahová legismertebb bábművészünk, Kemény Henrik is tartozott (és akinek egyik bábjával megismerkedhetsz a lap 46-48. oldalán). Néhány éve a határon túl, Temesváron is megnyílt egy bábmúzeum, ahol az ottani Merlin bábszínház régi és új bábjait és díszleteit lehet megnézni.

A bábmúzeumok olykor programokat is szerveznek: bemutatják a különböző bábfajtákat és a módszereket, ahogyan a bábművészek használják őket, és a résztvevők bábokat tervezhetnek.

A bábok némelyike a korabeli cirkuszok ismert szereplőit ábrázolja: zsonglőrt, bohócot, artistát, súlyemelőt, légtornászt, golyótáncosnót. Ha a múzeumok nem gyűjtেনék az emlékezőseket is, honnan tudhatnák a bábtörténészek, hogy mi ennek az oka? A huszadik század első felében egy cirkuszi mutatványos többször tönkrement, mert a háború miatt egyre nehezebben talált művészeket az előadásaihoz. Azt gondolta, hogy bábuval pótolja a hiányzó fellépőt. Akkora sikere volt, hogy később újabb és újabb helyettesítésekre is sor került, míg végül egy teljes cirkuszi bábelőadás született, állatokkal és idomárokkal.

Az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet Bábtára ötven éve gyűjti a magyar bábművészet tárgyi emlékeit. Bábokat,

bábterveket, díszleteket és bábos vonatkozású festményeket, képeket, fotókat (mintegy tízezer darabot!), emlékezőseket, személyes és hivatalos iratokat, leveleket. Plakátokat, színlapokat, meghívókat, képeslapokat. És egy ideje mozgóképeket: előadások felvételeit, bábosokról szóló dokumentumfilmeket. Van egy vándorkiállításuk is, amely már sokfelé eljutott a világban.

Külföldön is számos izgalmas élmény érhet: Szcíliában a Palermói Bábmúzeumban Orlandót és Rinaldót látogathatod meg. Csehországban a plzeni bábmúzeumban a legendás párost, Spejblt és Hurvineket nézheted meg, akik annyira

népszerűek, hogy a városban szobrot is

állítottak nekik. Ha arra jársz, keresd meg Karfiolt, Kockát, Skodát és

Kasparkát is. Chrudimban egy még

nagyobb bábmúzeumra lelhetsz,

sokan egyenesen emiatt utaznak

ide. Nem csoda: nálunk is népszerű

ugyan a bábkultúra (van 14

állandó bábszínházunk és közel 20

független bábszínházi társulatunk), de a cseheknél régebbi a hagyomány, és több

mint háromezer amatőr társulat tartja életben.

A csehországi és szlovákiai bábszínházi játszás néhány éve a világörökség része lett.

Mi a véleményed? A számítógépes technikának köszönhetően egyre könnyebben előállítható animációs figurák és filmek idejétmúlttá teszik a bábfilmeket? És ha igen, miért születnek mégis igazi, műanyag vagy szőrös játékok az animációs filmek hőseiből? És miért lehet nagyobb élmény az élő szereplős bábszínházi előadás, mint a film?

Z. KARVALICS LÁSZLÓ

